

การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3
THE DEVELOPMENT OF THE 21ST CENTURY MANAGEMENT SKILL INDICATORS
OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE PHITSANULOK PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

พรทิพย์ มงคลเสถียร^{1*}, พิมพกา ธรรมสิทธิ์² และ ชัชฎุมิ สีชมภู³

Phonthip Mongkhonsathain^{1*}, Phimpaka Thammasit² and Chatphum Sichomphoo³

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ถ.อินใจมี ต.ท่าอิฐ อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ 53150^{1,2,3}

Uttaradit Rajabhat University, In Chai Mi Road, Tha It Subdistrict, Mueang District, Uttaradit Province 53150^{1,2,3}

*Corresponding author E-mail: ponthip.ao@gmail.com

(Received: Mar 24, 2019; Revised: May 30, 2020; Accepted: May 30, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 370 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายและตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย พบว่า 1) ตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ คติริเริ่ม สร้างสรรค์ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษาและการสอน และ 21 ตัวบ่งชี้ โดยองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำมีค่าน้ำหนักสูงที่สุด และตัวบ่งชี้ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานใหม่มีค่าน้ำหนักสูงที่สุด 2) โมเดลตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-Square =201.96, df=172, P-value=0.05, RMSEA=0.022)

คำสำคัญ: การพัฒนาตัวบ่งชี้, ทักษะการบริหาร, ศตวรรษที่ 21, สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน, การประถมศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

ABSTRACT

The objectives of this research were to construct the indicators of the 21st century management skills of school administrators under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 3, and to examine the consistency of the developed indicator model with empirical data. The simple and proportional random sampling method was applied to select 370 school administrators and teachers in the study area in the 2019 academic year. The research instrument used in this study was a 5-point rating scale questionnaire. The data were statistically analyzed for percentage, mean, and standard deviation. The Pearson's correlation coefficient and confirmatory factor analysis were applied to determine the consistency of the 21st century management skill indicator model with the empirical data.

The results showed that the 21st century management skill indicators of the school administrators were composed of 6 components including vision, leadership, creativity, communication, education and teaching, with a total of 21 indicators. It was found that leadership, and creativity was the highest weight indicator. The 21st century management skill indicator model was found to be consistent with the empirical data with Chi-Square=201.96, df=172, P-value=0.05 and RMSEA=0.022.

KEYWORDS: Indicator Development, Management Skills, The 21st Century, Basic Education Institutions, Elementary Education

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านวิทยาการและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้แต่ละประเทศไม่สามารถปิดตัวอยู่โดยลำพังได้ต้องร่วมมือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเพื่อปรับตัวให้ทันกับเหตุการณ์ในสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น สิ่งเหล่านี้นำไปสู่สภาพการณ์ของการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรมระหว่างประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงเป็นแรงผลักดันสำคัญทำให้หลายประเทศต้องมีการปฏิรูปการศึกษา คุณภาพการจัดการศึกษาจึงเป็นดั่งปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่บ่งบอกว่าในศตวรรษที่ 21 คนที่มีคุณภาพเกิดจากการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (จารุวัจน์ สองเมือง, 2559) ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นบุคคลที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพราะเป็นผู้ดำเนินการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและบรรลุตามเป้าหมาย ดังที่เพ็ญผกา กรวยทอง (2559) และวิโรจน์ สารรัตน์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความสามารถในการบริหารงาน มีทักษะการสร้างทีมงาน สร้างเครือข่าย

การจัดการข้อขัดแย้ง ทักษะความคิดรวบยอด เพื่อนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากภารกิจที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา รวมทั้งมีพัฒนาการที่ครอบคลุมและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย ตลอดจนมีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น เป็นพลเมืองดีของชาติ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดนโยบายโดยยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย คุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤติด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำยุทธศาสตร์ชาติมาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและการปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ได้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บุคลากรในสังกัดมีความรู้ความสามารถ

และทักษะที่สำคัญเพื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งหนึ่งในเป้าหมายหลักคือ มุ่งเน้นให้ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถ ทักษะตามสมรรถนะและสามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3, 2561)

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า ในภาพรวมผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3, 2561) ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากผู้บริหารขาดทักษะการบริหารสถานศึกษาที่ควรจะมี เช่น วิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ คิตรีเริ่มสร้างสรรค์ การสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรรณิกา กันท่า, 2561; คณินนิตย์ กิจวิธิ, 2561; ชยาภรณ์ จันโท, 2560) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเสริมสร้างทักษะการบริหารให้กับผู้บริหารในสถานศึกษา ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เพื่อนำไปวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จและจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

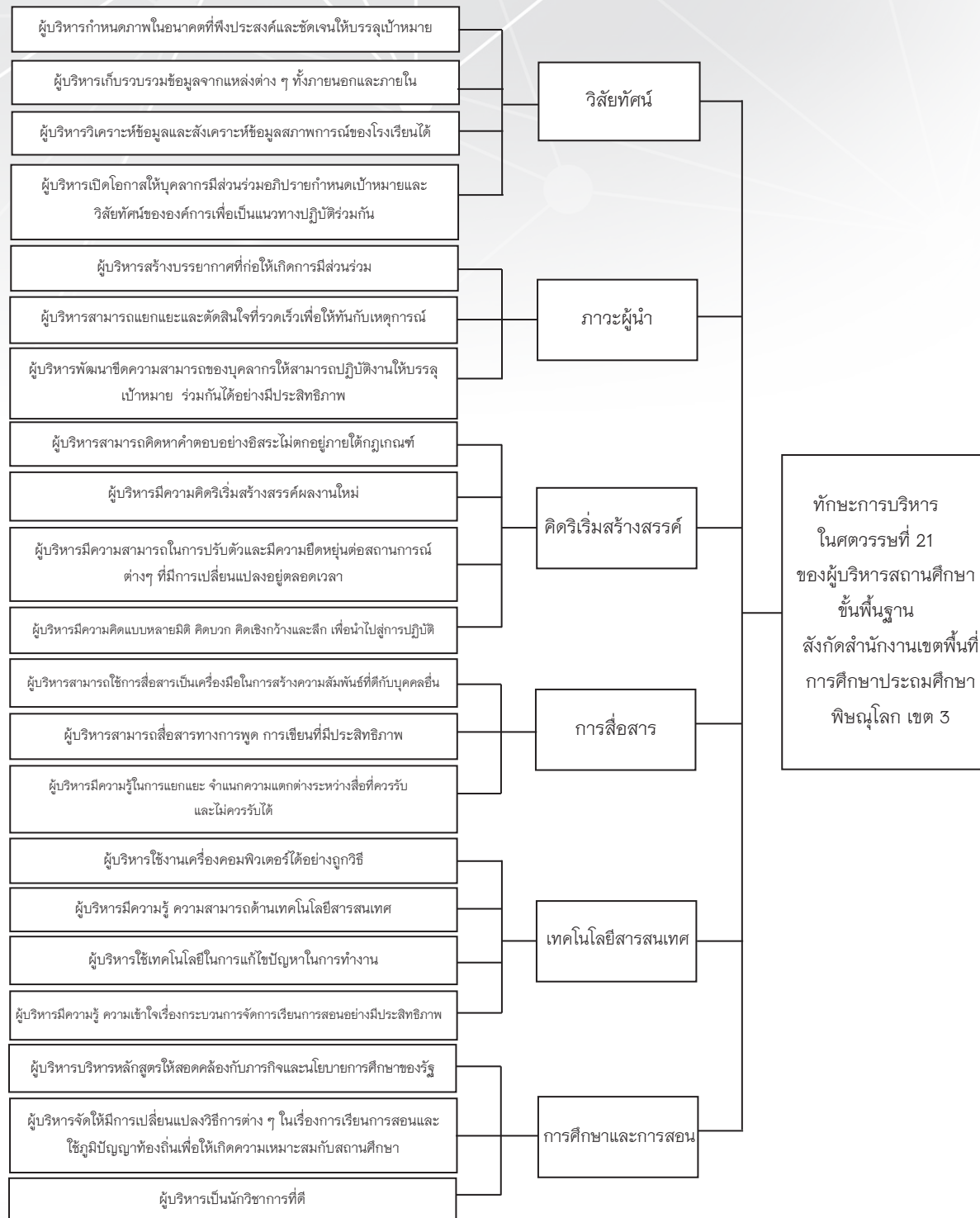
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ๗ ได้สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศได้กรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1 (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559; บรรจง ลาวะสี, 2560; โยธิน นิลคช, 2561; วิจารย์ พานิช, 2554; ศศิรดา แพงไทย, 2559; ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2556; สุทัศน์ สังคะพันธ์, 2557; Greenberg, 2012; Hoyle, English and Steffy, 2005; Kabyemera, 2014; Kennedy, 2011; NASSP, 2018; Podolny, Khurana and Hill-Popper, 2015; Robinson, 2012; Schleicher, 2012; Williams, 2014; Yang, 2011)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย ประเภทการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากร

ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ปีการศึกษา 2562 รวมทั้งหมด 2,076 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 164 คน และครู 1,912 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 370 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 28 คน และครู 342 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาอัตราส่วนของตัวแปรต่อขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ (Hair, Black, Babin, Alderson, 2006) ไม่ควรน้อยกว่า 1:10 ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และตามสัดส่วน (Proportionately)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารและครู มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ประกอบด้วย ด้านวิสัยทัศน์ มี 6 ตัวบ่งชี้ ด้านภาวะผู้นำ มี 6 ตัวบ่งชี้ ด้านคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มี 6 ตัวบ่งชี้ ด้านการสื่อสาร มี 6 ตัวบ่งชี้ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มี 6 ตัวบ่งชี้ ด้านการศึกษาและการสอน มี 6 ตัวบ่งชี้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา พร้อมทั้งสังเคราะห์ร่างตัวบ่งชี้ ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา แล้วนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. สร้างแบบสอบถามและเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสม และความชัดเจนของภาษาแล้วนำมาแก้ไข

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่ 3 คน และด้านการบริหารระดับสถานศึกษา 2 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามของตัวบ่งชี้ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.93

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ระหว่างวันที่ 3 – 7 กุมภาพันธ์ 2563 เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 แล้วนำไปจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 13 – 28 กุมภาพันธ์ 2563 มีขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 28 แห่ง

2. ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 ฉบับ ทางไปรษณีย์พร้อมแนบซองเปล่าเพื่อส่งกลับ กำหนดเวลาในการส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยภายใน 15 วัน ทางไปรษณีย์

หากยังไม่ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาภายในเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยจะติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อติดตาม

3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 357 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 96.48

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 มี 6 องค์ประกอบ 21 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ผู้บริหารกำหนดภาพในอนาคตที่พึงประสงค์และชัดเจนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (2) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา (3) มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสภาพการณ์ของโรงเรียน และ (4) เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมอภิปรายกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

1.2 ด้านภาวะผู้นำ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม (2) สามารถแยกแยะและตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ และ (3) มีการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ผู้บริหารสามารถคิดหาคำตอบอย่างอิสระไม่ตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ (2) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานใหม่ (3) มีความสามารถในการปรับตัวและมีความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และ (4) มีความคิดแบบหลายมิติ คิดบวก คิดเชิงกว้างและลึกเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

1.4 ด้านการสื่อสาร ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ผู้บริหารสามารถใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น (2) สามารถสื่อสารทางการพูดการเขียนที่มีประสิทธิภาพ และ (3) มีความรู้ในการแยกแยะ จำแนกความแตกต่างระหว่างสื่อที่ควรรับและไม่ควรรับได้

1.5 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ผู้บริหารใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์ได้อย่างถูกต้อง (2) มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ (3) ใช้เทคโนโลยีแก้ไขปัญหาในการทำงาน

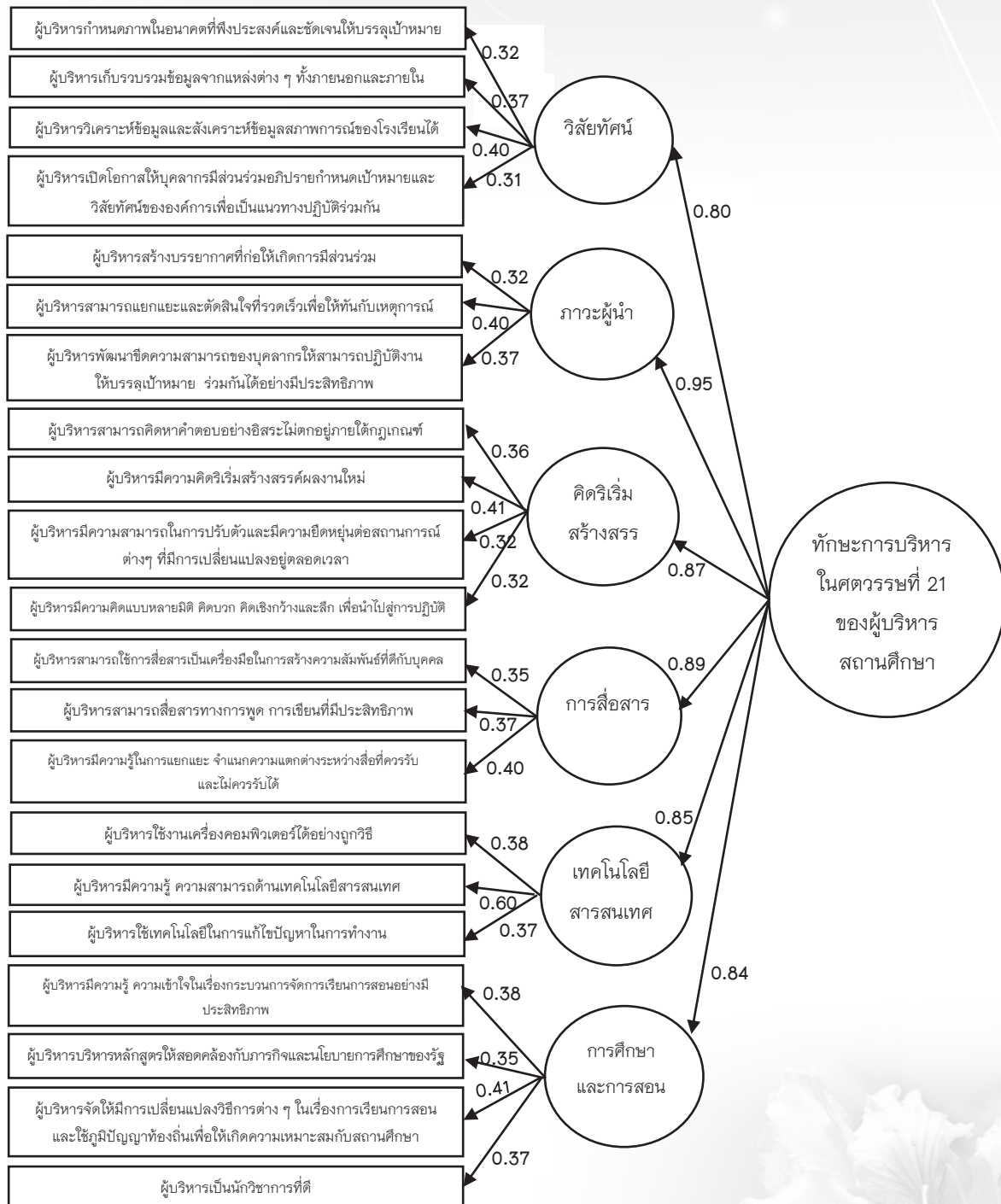
1.6 ด้านการศึกษาและการสอน ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ (2) บริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับภารกิจและนโยบายการศึกษาของรัฐ (3) จัดให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการต่าง ๆ ในเรื่องการเรียนรู้การสอนและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสถานศึกษา และ (4) เป็นนักวิชาการที่ดี

2. โมเดลตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 201.96$, $df = 172$, $P\text{-value} = 0.05$, $RMSEA = 0.022$) โดยพบว่าองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำมีค่าน้ำหนักสูงสุด

เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้แต่ละองค์ประกอบพบว่า (1) องค์ประกอบวิสัยทัศน์ ตัวบ่งชี้ผู้บริหารวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสภาพการณ์ของโรงเรียนได้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (2) องค์ประกอบภาวะผู้นำ ตัวบ่งชี้ผู้บริหารสามารถแยกแยะและตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (3) องค์ประกอบคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตัวบ่งชี้ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานใหม่ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (4) องค์ประกอบสื่อสาร ตัวบ่งชี้ผู้บริหารมีความรู้ในการแยกแยะจำแนกความแตกต่างระหว่างสื่อที่ควรรับและไม่ควรรับได้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (5) องค์ประกอบเทคโนโลยี

สารสนเทศ ตัวบ่งชี้ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดและ (6) องค์ประกอบการศึกษาและการสอน ตัวบ่งชี้ผู้บริหาร จัดให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการต่าง ๆ ในเรื่องการเรียนรู้

การสอนและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความเหมาะสม กับสถานศึกษามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ดังภาพที่ 2 และตารางที่ 1

ภาพที่ 2 โมเดลการวัดตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โมเดลการวัดตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

องค์ประกอบ	β	b	SE	t	R ²
1. ด้านวิสัยทัศน์	0.809	1.000	0.027	29.772	0.655
2. ด้านภาวะผู้นำ	0.953	1.378	0.022	9.044	0.909
3. ด้านคิดริเริ่มสร้างสรรค์	0.875	1.481	0.160	9.271	0.766
4. ด้านการสื่อสาร	0.892	1.481	0.151	8.765	0.796
5. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	0.855	1.352	0.156	8.645	0.731
6. ด้านการศึกษาและการสอน	0.846	1.515	0.161	9.396	0.716

Chi-Square =201.96, df=172, P-value=0.058, RMSEA=0.022

สรุปผลการวิจัย

1. ตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 มี 6 องค์ประกอบ 21 ตัวบ่งชี้

2. โมเดลตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-Square =201.96, df=172, P-value=0.05, RMSEA=0.022)

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษา เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 มี 6 องค์ประกอบ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษาและการสอน และ 21 ตัวบ่งชี้ โดยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 องค์ประกอบวิสัยทัศน์ พบว่า ผู้บริหารวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสภาพการณ์ของโรงเรียนได้เป็นตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมี

ความสามารถกำหนดทิศทางในอนาคตของโรงเรียนได้อย่างชัดเจน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และนำมาวิเคราะห์สภาพการณ์ของโรงเรียนเพื่อกำหนดทิศทางการทำงานที่ชัดเจนเพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับเกียรติศักดิ์ แก้วมหาชัย (2559) กล่าวไว้ว่า วิสัยทัศน์เป็นการกำหนดภาพที่ต้องการจะเป็นในอนาคตของสถานศึกษาโดยผู้บริหารต้องมีเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษารวมทั้งมีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกับอิทธิพล มีแสงเพชร (2560) ที่ศึกษาพบว่า วิสัยทัศน์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ทำนองเดียวกับประวีณา มีวงษ์ (2558) ที่ศึกษาพบว่า วิสัยทัศน์เป็นองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ผู้ทักษะผู้บริหารสถานศึกษา (กิ่งกาญจน์ แก่นจันทร์, 2559; อัจฉราพรรณ บึงทองคำ, 2560)

1.2 องค์ประกอบภาวะผู้นำ พบว่า ผู้บริหารสามารถแยกแยะและตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ เป็นตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารงานโดยใช้ทักษะการแก้ปัญหาระหว่างบุคคลเพื่อให้สถานศึกษาก้าวบรรลุจุดหมายทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ยอมรับความสามารถของผู้ร่วมงานที่มีความแตกต่างกัน และเป็นแบบอย่างในพฤติกรรมที่พึงประสงค์ผู้อื่นยอมรับ สอดคล้องกับอนุชา โสมาบุตร (2560) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นทักษะที่ผู้บริหารควรมีเพื่อแก้ไขปัญหาระหว่าง

บุคคลและการตัดสินใจที่รวดเร็วให้ทันกับเหตุการณ์ สามารถชี้แนะและพาดองค์การไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน สอดคล้องกับอัศวิน เสนียน (2560) ได้ศึกษาพบว่าภาวะผู้นำเป็นองค์ประกอบของ ตัวบ่งชี้ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อ ขับเคลื่อน สร้างสรรค์และมีบทบาทเชิงรุกในสถานการณ์ ที่ไม่แน่นอน ทำนองเดียวกับกิตติชัย โคนัน (2561) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเป็นองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทักษะของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 (จุฑาทย์ โยชนอก, 2559; บัญญัติ วันชัย, 2559)

1.3 องค์ประกอบคิตรีเริ่มสร้างสรรค์ พบว่า ผู้บริหารมีความคิตรีเริ่มสร้างสรรค์ผลงานใหม่เป็นตัวบ่งชี้ ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็น เพราะผู้บริหารต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนา ระบบการทำงานของสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติงาน และปรับตัวต่อสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง ตลอดเวลาเพื่อจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ และบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด สอดคล้องกับทิตนา แคมมณี (2560) ได้กล่าวไว้ว่า การคิดสร้างสิ่งใหม่ ที่แตกต่างไปจากเดิมจะช่วยขยายความคิดเดิม ๆ ให้ได้ ความคิดที่แปลกใหม่นำไปสู่การสร้างสิ่งใหม่ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายสอดคล้อง กับชัยยนต์ เพาพาน (2559) ที่ศึกษาพบว่า ความคิด ริเริ่มเป็นองค์ประกอบของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ใน ศตวรรษที่ 21 โดยต้องเป็นนักสร้างสรรค์ รวมทั้งผลักดัน ให้บุคลากรมีความสามารถสร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพ และมาตรฐานมากขึ้นเพื่อประโยชน์ของผู้เรียน ทำนอง เดียวกับเพชรศิรินทร์ คำพิลา (2558) ที่ศึกษาพบว่า คิตรีเริ่มสร้างสรรค์เป็นองค์ประกอบทักษะการบริหาร งานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศุขนิ ศรีประเสริฐ, 2554; พิชิต โกพล, 2559)

1.4 องค์ประกอบการสื่อสาร พบว่า ผู้บริหาร มีความรู้ในการแยกแยะ จำแนกความแตกต่างระหว่าง สื่อที่ควรรับและไม่ควรรับได้ เป็นตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารต้อง สามารถวิเคราะห์ แยกแยะและสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้อง ผ่านสื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับครูและบุคลากร ของสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2553) ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะการสื่อสารมีความสำคัญ อย่างยิ่งต่อผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับ บุคคลอื่นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา บุคคล ที่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพจะเป็นผู้ที่ได้ เปรียบมากกว่า เพราะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการ สร้างความร่วมมือร่วมใจให้เกิดขึ้นได้อย่างดี สอดคล้อง กับแพรดาว สอนองผัน (2557) ที่ศึกษาพบว่าทักษะด้าน การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเป็นหนึ่งในองค์ประกอบ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรจะมี ทำนอง เดียวกับศศิตา เพลินจิต (2558) ที่ศึกษาพบว่าภาวะผู้นำ เป็นองค์ประกอบตัวบ่งชี้ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 (ณัฐ มะลิซ้อน, 2557; สุวิทย์ สงรัมย์, 2562)

1.5 องค์ประกอบเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ เป็นตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาด้านต่าง ๆ เช่น การประมวลผลข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การสืบค้น ข้อมูล การสื่อสารและส่งข้อมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแพรดาว สอนองผัน (2557) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารต้องมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ การสื่อสารและจัดการเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยน ข้อมูลและประสบการณ์จัดการศึกษาที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับบรรจง ลาวะลี (2560) ที่ศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีบทบาทหน้าที่ ในการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการเรียนการสอน เพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของผู้เรียน ส่งเสริม ให้ครูและนักเรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างมี ประสิทธิภาพ (บุญส่ง กรุงชาติ, 2561) เช่นเดียวกับ พัศตรีวิภา พงษ์พานิช (2561) ที่ศึกษาพบว่าเทคโนโลยี

สารสนเทศเป็นองค์ประกอบทักษะการบริหารของ
ผู้บริหารสถานศึกษา (ทัศนีย์ เอี่ยมผ่อง, 2561)

1.6 องค์ประกอบการศึกษาและการสอน
พบว่า ผู้บริหารจัดให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการต่าง ๆ
ในเรื่องการเรียนการสอนและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสถานศึกษา เป็นตัวบ่งชี้
ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็น
เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความเข้าใจ
เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การบริหารงานวิชาการ
สามารถให้ข้อเสนอแนะกับครูหรือบุคลากรในโรงเรียน
เพื่อจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและ
เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งจะทำให้สถานศึกษา
สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับ
สุภาพร เหล่าทรัพย์เจริญ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า
ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นนักวิชาการที่ดี มีความรู้
ความสามารถในการบริหารงานวิชาการให้บรรลุ
ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการจัดการศึกษาของ
สถานศึกษาซึ่งเป็นทักษะการศึกษาที่สำคัญและจำเป็น
สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับเพ็ญผกา
กรวยทอง (2559) ที่ศึกษาพบว่าทักษะด้านการศึกษา
และการสอนเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับผู้บริหาร
สถานศึกษา ทำนองเดียวกับเกษร สมาทอง (2560)
ที่ศึกษาพบว่าการศึกษาและการสอนเป็นองค์ประกอบ
ตัวบ่งชี้ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา (ฐะปะนีย์
สระทองพรหม, 2556; สำเภา เสมอศึกษาม, 2560)

2. การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล
ตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูล
เชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลฯ มีความสอดคล้องกับข้อมูล
เชิงประจักษ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้วิจัยสังเคราะห์ได้
แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสร้าง
โมเดลตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 6
องค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ ความคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์ การสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษา
และการสอน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญใน
การปฏิบัติงานของผู้บริหาร เพื่อนำไปใช้บริหารงาน
ในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2556) ได้กล่าวถึง
คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ควรมีความสามารถในการบริหารจัดการสร้างภาพ
อนาคตของโรงเรียนได้อย่างชัดเจน สร้างสรรค์และ
มีบทบาทเชิงรุกในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน วิเคราะห์
แยกแยะและสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องผ่านสื่ออุปกรณ์
เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ข้อเสนอแนะ
กับครูและบุคลากรในโรงเรียนพัฒนาตนเองอย่าง
เต็มศักยภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (ชัยนนต์
เพาพาน, 2559; บรรจง ลาวะลี, 2560; โยธิน นิลคช, 2561;
ศศิธรดา แพงไทย, 2559) สอดคล้องกับภรรณิกา กันท่า
(2561) ที่ศึกษาพบว่าทักษะผู้บริหารสถานศึกษาใน
ศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ การบริหาร
เชิงกลยุทธ์ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การมีความคิด
สร้างสรรค์ การบริหารเชิงวิชาการ (อัศวิน เสนีย์น, 2560)
ทำนองเดียวกับภารดี อนันต์นาวิ (2562) ที่ศึกษาพบว่า
ภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ การบริหารจัดการ การจัดการ
หลักสูตรและการสอน การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม
การพัฒนานวัตกรรมทางวิชาการ การพัฒนากระบวนการ
การคิด และการกระตุ้นการใช้ปัญญา (กิตติชัย โคนัน, 2562;
พิชิต โกพล, 2559; อัมพร อานุกาภาพแสนยากร, 2558)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ควรเสริมสร้างภาวะผู้นำให้กับผู้บริหาร
สถานศึกษาโดยกำหนดนโยบายให้ผู้บริหารต้องพัฒนา
ตนเองอย่างสม่ำเสมอ เช่น จัดอบรมหัวข้อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ
ภาวะผู้นำ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะ
การสื่อสารด้านการสื่อสารโดยฝึกการพูดในที่สาธารณะ
การอภิปรายและการวิพากษ์
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรฝึกทักษะคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์ โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม
เข้าร่วมประชุมสัมมนาที่หน่วยงานต่าง ๆ จัด ตลอดจน
ศึกษาดูงานและการศึกษาต่อเพื่อสร้างประสบการณ์และ
นำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ควรจัดอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้กับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการบริหารข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ เช่น แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอน พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านการประเมินการจัดการเรียนการสอน จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ

6. ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของสถานศึกษาและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และบรรลุเป้าหมายการดำเนินงานของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาแบบประเมินทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานทั้ง 21 ตำบล เพื่อประเมินทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกา กันท่า. (2561). ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 12(2), 18–29.
- กิงกาญจน์ แก่นจันทร์. (2559). ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี).
- กิตติชัย โด่งน. (2561). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี).
- เกษร สมทอง. (2560). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).
- เกียรติศักดิ์ แก้วมหาชัย. (2559). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบไฟเบอร์กรอสส์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา).
- คณินนิตย์ กิจวิจิ. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า*, 5(1), 33–40.
- จารุวิจน์ สองเมือง. (2559). การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. สืบค้นจาก <http://tawasau.ftu.ac.th/jaruwut/?p=136>
- ชยาภรณ์ จันท. (2560). การศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 13(1), 304–320.
- ชัยนนต์ เพาพาน. (2559). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. *วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 2(1), 4–5.
- ฐะปะนีย์ สระทองพรม. (2556). ทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร).

- ณัฐ มะลิซ้อน. (2557). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์).
- ดุจดุทัย โพนนอก. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนปอทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา).
- คุณิณี ศรีประเสริฐ. (2554). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา).
- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2553). การบริหารทีมงานและการแก้ปัญหา. กรุงเทพฯ: จี. พี โซเบอร์พริ้นท์.
- ทัศน์ีย์ เข้มผ่อง. (2561). ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์เกี่ยวกับทักษะการบริหารการศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ทิตนา แคมมณี. (2560). รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรจง ลาวะลี. (2560). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 6(2), 208-210.
- บัญญัติ วันชัย. (2559). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคาดหวังของครู และกรรมการสถานศึกษาในอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง).
- บุญส่ง กรุงชาติ. (2561). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).
- ประวีณา มีวงษ์. (2558). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ).
- พัศตรีวิภา พงษ์พานิช. (2561). ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์).
- พิชิต โกพล. (2559). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- เพ็ญผกา กรวยทอง. (2559). ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์).
- เพชรศิรินทร์ คำพิลา. (2558). ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).

- แพรวดาว สนองพันธ์. (2557). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 3. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- ภาวดี อนันต์นาวิ. (2562). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา, 30(2), 42-44.
- โยธิน นิลคช. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วิจารณ์ พาณิช. (2554). บทบาทของผู้อำนวยการโรงเรียน ต่อ ชุมชนเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์. สืบค้นจาก <http://www.gotoknow.org/posts/470232>
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- ศศิตา เพลินจิต. (2558). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี).
- ศศิตา แวงไทย. (2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 6(1), 9-11.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2556). ภาวะผู้นำของผู้บริหารมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. (2561). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2561. พิษณุโลก: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3.
- ลำเภา เสมตีกสาม. (2560). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุพรรณบุรี. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม).
- สุทัศน์ สังคะพันธ์. (2557). ทำไมต้องทักษะในศตวรรษที่ 21 ในบทความทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- สุภาพร เหล่าทรัพย์เจริญ. (2556). ทักษะการบริหารของผู้บริหารกับความเป็นองค์การนวัตกรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สุวิทย์ สังรัมย์. (2562). การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- อธิภัทร มีแสงเพชร. (2560). การวิเคราะห์องค์ประกอบทักษะผู้บริหารสถานศึกษา ยุคไทยแลนด์ 4.0 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานศึกษาธิการภาค 1. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- อนุชา โสมาบุตร. (2560). ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสำหรับการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21. สืบค้นจาก <https://teacherweekly.wordpress.com/2013/09/25/>

- อัจฉราพรรณ บึงทองคำ. (2560). ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌิมศึกษา เขต 18. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา).
- อัมพร อานภาพแลนยากร. (2558). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จังหวัดชัยภูมิ. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- อัศวิน เสนิษฐ์. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาสถิติการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- Greenberg, M. (2012). *Five essential skills for leadership in the 21st century*. Retrieved from <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/the-mindful-self-express/201206/five-essential-skills-leadership-in-the-21st-century>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Alderson, R. E., & Tatham, R. L., (2006). *Multivariate data analysis*. (6th ed.) New Jersey: Pearson.
- Hoyle, J., F. English, B. Steffy. (2005). *Skills for successful 21st century school leadership: Standards for peak performers*. Arlington, VA: American Association of School Adiministrators.
- Kabyemera, J. J. (2014). *Leadership skills for the 21st century : A guide for top managers*. Retrieved from <https://www.bookdepository.com/Leadership-Skills-for-21st-Century-Justus-J-Kabyemera/9781909757127>
- Kennedy, C. (2011). *Leadership for system transformation*. Retrieved from <http://cultureofyes.ca/2011/11/25/leadership-for-system-transformation>
- NASSP. (2018). *Leading learning principal leadership article*. Retrieved from <https://www.nassp.org/2018/11/02/nassp-publishes-building-ranks-for-school-leaders/>
- Podolny, J. M., Khurana, R. and Hill-Popper, M. (2015). *21st century skills: Success in life: 6 C's plus leadership*. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0191308504260014>
- Robinson, J. (2012). *Crawling out-of-the-box: 5 new skills for 21st century school leaders*. Retrieved from <http://the21stcenturyprincipal.blogspot.com/2012/12/crawling-out-of-box-5-new-skills-for.html>
- Schleicher, A. (Ed.). (2012). *Preparing teachers and developing school leaders for the 21st century: Lessons from around the world*. n.p.: OECD Publishing.
- Williams, H. J. (2014). *Administrator evaluation and their in relation to effective school leadership*. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1386505614000446>
- Yang, P. (2011). *A literature review of the skills pequired by 21st century school administrators*. Canada: Athbasca University.